

1. NAZIOARTEKO EKONOMIARI SARBERA

1. HERRIALDEEN SAILKAPENA

→ Geografia: Eurralde eremu laudak, kontinenteen arabera

→ Ekonomikoak:

- Garatuak: [] (Ekonomia lankidetsu eta garapenerako erakunde)
 - Garabidekoak: [] (1948), [] eta [] (1963) (Jatorri)
 - Transiziorik [] (1984) eta herrialde emergenteak
- Munduko 80 herrialde liberatuak
- ↓ sistema ekonomikoaren eraldaketak
- ↓ Industrializazio berriko herrialdeak
- ↳ BRIC (Brasil, Rusia, India, Txina) - munduko populazioaren % 37

→ zenbat mundu dauka mundu honetan?

(Nazio Batuen erakundeak)
49 herrialde osatuak
- diru-sortzea, apalak
- giza baliabide onak
- Dibertituzio ekonomiko berrak

1. Mundua: Kapitalista aurreratuak, industrializatuak eta aberatsak (IPARRALDEA) 30 herrialde
2. Mundua: Komunistak, sozialistak (EKIALDEA) eta planifikazio zentralerako ekonomiak
3. Mundua: Pobreak, behartsuak (HEGOALDEA)
4. Mundua?: Pobreetatik pobreenak (3. munduen eguereko daukatuenak)

→ Munduko orden ekonomikoan agintzen duten taldeak:

• G-7 → Herrialde industrializatuen eta beteretsuek + 1998. an Errusia sartu → G-8

G-8: AEB, Kanada, Japonia, Italia, Alemania, Frantzia, Erresuma Batua eta Errusia.
(70ko hamarkadan lasi → Petroliaren krisi garaian)

• Nazioarteko ekonomia governatzeko irizpideak eztabaidatu eta mundu osoan eragin. Ondorioz Hegoaldeko herrialde parte hartze eskubidea aldarrikatu → G-20

• G-20: herrialde industrializatuak eta garapen-bidekoak

↳ Munduko BPGaren % 90 eta populazioaren bi heren ordezkatu.

↳ Argentina, Australia, Brasil, Kanada, Txina, Frantzia, Alemania, India, Indonesia, Italia, Japonia, Mexiko, Errusia, Saudi Arabia, Hego Afrika, Korea, Turkia, Erresuma Batua AEB eta...

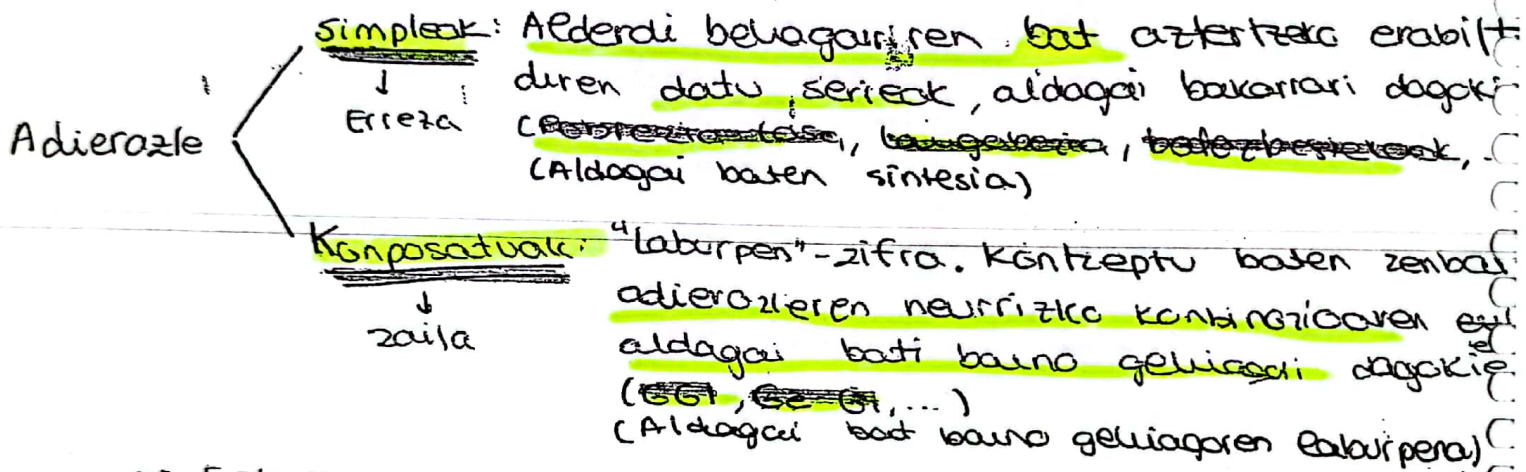
↳ Hegoaldeko herrialdeak erabakiak hartzen diren prozesuan parte hartze eskubidea aldarrikatu

12. NAZIO BATUEN GARAPEN PROGRAMA (NBGP)

1. SIZA GARAPENAREN LOTUTAKO ADIERAZLEAK

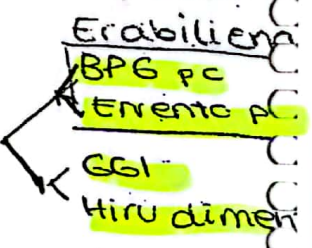
* INDIKATZALEAK

↳ Adierazle bat neurri, zenbaki, gertakizun edo pertzeptu non egoera jakin bat adierazten duen eta denboran zehar izaten dituen aldaketak neurritan ditu.

→ Estatistika institutuak (Custat, INE, Eurostat, OIT), Nazioarteko erakundeak (PNUO, CEPAL, OCDE)

* ONGIZATE NEURRI KLASIKOAK (ERRENTA PC)

- BPG → Herrialde batean, denboraldi jakin batean produktuen diren AZKEN ondare eta zerbituen baloreak. (Herrialdeko ekonomia osoaren islatu)

=
Hazkunde ekonomikoa

• BPG → ongizatea → erosmen abalmene

• BPGa neurri berdinean adierazteko & erabili

- ↳ Kaibitza
- ↳ EAP

EAP

Gros
Anahmenaren
Parekotasun

→ Moneta desberdinek produktu mota berdinetan duten eros alalmendua neurtzeko prozedura.
→ \$ tan kalkulatu da, bizi maila desberdina alderaketak burutzeko.

BPG p.c-ari "ongizate-neurri"-s kritika.

→ **Hazkuntza = Ongizatea**

→ **Batazbestekoa**: Errenta p.c herrialdean bizi duen biztan bakoitari zenbat zati tokatu zaion, guztiei berdina eta errenta berdina dutean. **BANAKETA INPORTANTEA**

→ **Fluxu aldaketa**: Gaurko errenta → sostengarria

→ **Ez diskriminatzailea**: Gauza guztiak berdina baloratu

→ **Kritika feminista**: Merkaturik pasatzen dena bakarrik baloratu. → Zaintzaren krisia.

→ **Kritika ekologikoa**: Produktioek BPG-a ↑ non produkt batzuk ongizatean kalte sortzen dutenak → **KUTSADURA** ongizateo gainbaloratu

→ **Sektore publikoa**: Hobetu neurtu behar. → **Kalitatea vs. Kantitatea**

→ **Sektore informala**

→ **Denbora**: Lan orduak garrantzitsuak

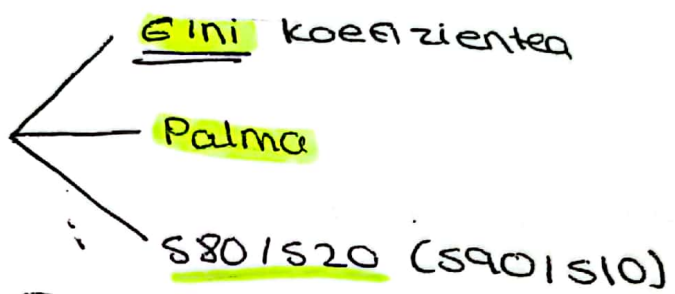
→ **Neurri kualitatiboak behar**. Bizitza kalitateari ber dugun iritzia?
 < **Positiboa** → zerbite
 < **Negatiboa** → sufrimendua

STIGLITZ TXOSTENA (2009)

- Ongizatea eta sostengarritasuna bereizi
- Produktuen kalitatean neurtzeko behar
- zerbitzu publikoen balorazio
- Indikatzaile kuantitatiboak behar

* ERRENTAREN BANAKETA

- DESBERDINTASUNAK → Gero eta handiagoa arista
→ Desberdintasun ostko hazi 1978-10tik
- Desberdintasunak neurtzeko indizeak:

SINI eta **LORENZ KURBA** → Errenta adierazleak
↳ $0 \leq \text{Gini indizea} \leq 1$

→ Banaketak:

- ① Lehen banaketa
- ② Errenta erabilgarrien banaketa: merkatuan parte hartzen ez dutenak. Ondorioz estatuak birbanaketa (auk) (pentsioak, laguntzak, ...) eta jasotzaileek hiru zergak ordaindu
- ③ Errenta erabilgarrien banaketa obitua (zerbitu publiko) (Errenta ^{banaketa} herrialdeen arabera aldatu)

→ INDICE PALMA → Aberatsen artean sarreren kontzentrazioa neurtzeko.

→ CURVA DE GRAN GATSBY
Grafiko bat non desberdintasun eta geldialdi sozial intergenerazional baten erazio (positiboa) adierazten duen munduko hainbat herrialdeetan.

→ Ezberdintasunak neurtzeko

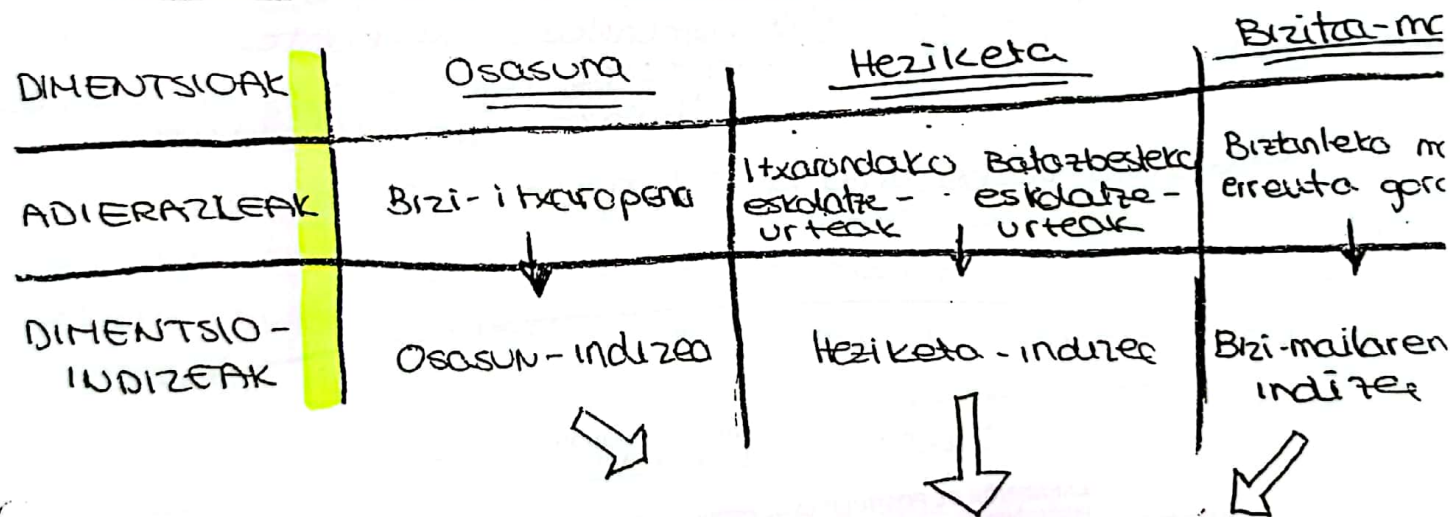
- ↳ Murrak aldatuz: (%10 eta %20 aberatsen eta beltzsuena aldatuz)
- ↳ Populazio osarentzako berdintasun-neurtza: GINI

GIZA GARAPENAREN INDIZEA (GGI) → Amartya Sen
Marta Numbau

↳ Garapea, errenta baino garrantzitsuagoa dela dio, nazkuntza ez da nahikoa garapenerako. Honex dio gendeak aukerak irteerak, garapen prozesua aurrera eramateko. Hiru esparru:

- Bizita luze eta osasuntsua → OSASUN INDIZEA
(Bizita itxaropena jaitzea)
- Hezkuntza → HEZKUNTZA INDIZEA
(Batazbesteko eskola urteak, esperotako eskola urteak)
- Bizita maila duina → ERRENTA INDIZEA
(sarrera "pc" EAPan neurtua)

Gizakia → Garapenaren HELBURUA

GIZA GARAPENAREN INDIZEA (GGI)

DIMENSIO-INDIZEA = $\frac{\text{orange} - \text{Gutxiengo} + \text{balioa} - \text{balioa}}{\text{Gelengo} - \text{Gutxiengo} + \text{balioa} - \text{balioa}}$

Indize bakoitza kalkulatzek

$GGI = (I_{\text{osasuna}} \cdot I_{\text{heziketa}} \cdot I_{\text{bizita maila}})^{1/3}$

→ Desberdintasunei gututako GGI → GGI-D, IDH-D
• GGI-D = GGI → Desberdintasun handiagoa, alde handiagoa indizean artean

* PROBLEMAS
 * GÉNERO GARAPEN INDIZEA (Ge-Gi)

↳ Emakumeak eta gizonetarak bereiztz kalkulatz

↳ GGI ren aldagai berdinak, baina emaitzak dituz hainbat batelcin: emakume eta gizonetarak arteko aurrerapen berrak

Genero desberdintasunak

- OSASUNA → Bizita esperantza jaiotzean berrak
- HEZKUNTZA → Batz-basteko eskola urteak, esperotak eskola urteak
- BIZITA MAILA → Gizonen soldata %
Jardueren ekonomiko sarreraren %

GDI

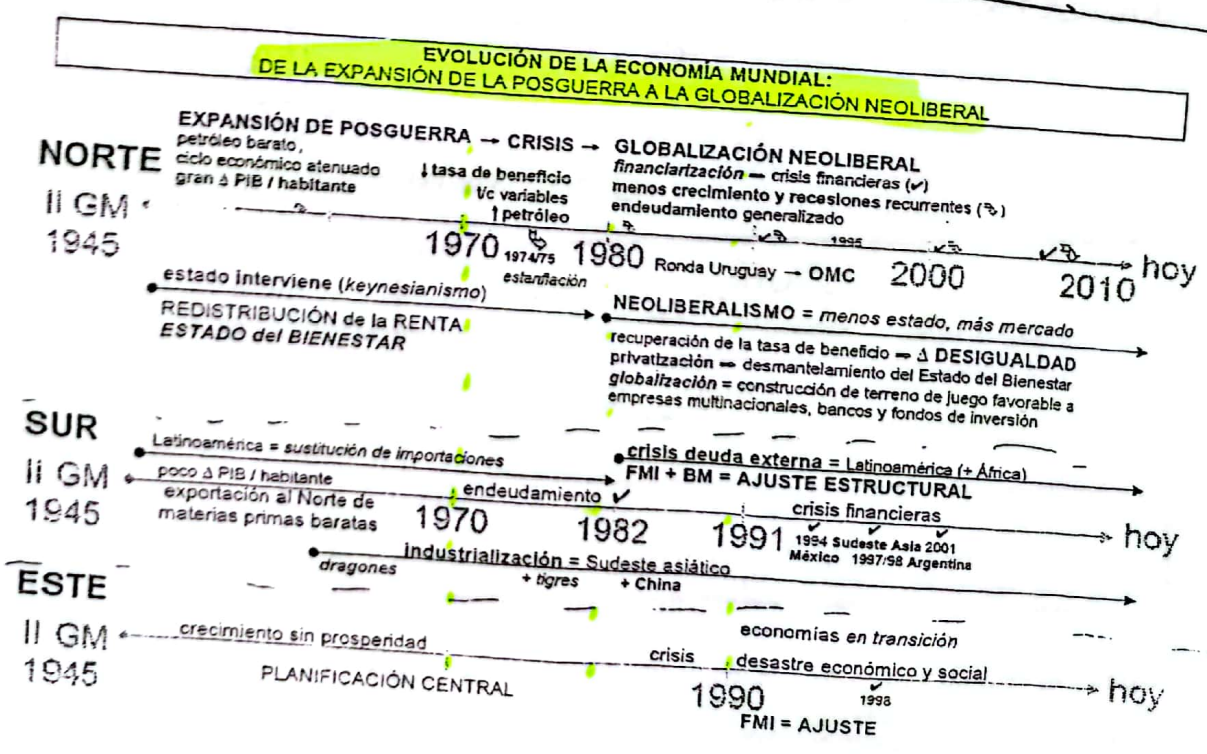
* BIZITA HOBERAKO INDIZEA (ELGE)

↳ 2011an argitaratua, Sarkozy txostenaren ondorioz.

Ongizaterako funtsezko 11 gai:

- ↳ Bizita materialak: enplegua, sarrerak, etxebizitza
- ↳ Bizita kalitateak: komunitatea, hezkuntza, oreka labor personal, ingurugiro, partehortzea, osasun satisfazio eta segurtasuna.

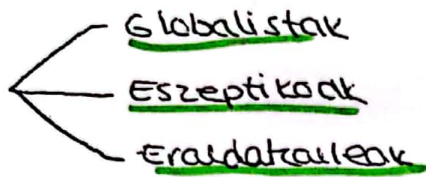
↳ Genero desberdintasunei buruzko informazioa

1. GLOBALIZAZIOA

(Mundializazioa)

* Zen dira globalizazioaren inguruko jarrera uogusiak?

* DEFINIZIOA

Ezin zaio definizio bakarra eman baina orokorrean **ekonomia nazioartekotze eta nazioarteko agente ekonomikoaren arteko hesial gutxitze** prozesua. Gaur egun bizi dugun globalizazioa, **kapitalismo** basatiaren zabalketza dela salatzen da non **ekonomia** **gizakiaren ganean jartzen da** eta honen ondorioz ez dira pobe eta aberatsen arteko aldeak konpa

* Ondorio ekologikoak

Hozkin **logika kapitalistak eta globalizazioan gogortu** den **merkatuko** **behiak** enpresek **eratzpearen** **ondorioak** aintzat e hartera bueltatu. Ondorioz, **eta** **merkatu** **globalizazioari** **eske** **ingurumena** **kaltetzeak** **zigorik** **ez** **duen** **tekitara** **mugitu** **du** **eratzpea** (murdurik periferietara).

(Produzioaren kontrolik gabeko **uzkundera** **dago** **gaur** **er** **nan** **honet** **erantz** **kollegarriak** **sorten** **dituen** **ingurumen** **narriadura** **eta** **natur** **-baliabideetan**. **Irabazpidea** **du** **xedar** **kapitalismoak** **matur** **-baliabide** **eta** **ekologian** **sartuta** **ero** **txole** **gabe**. **Larritasun** **honet** **mundu** **guztian** **du** **eraz** **gela** **bat** **herrialde** **txurietan**, **gela** **jasaten** **du** **duela** **dira**.

Zer aldaketa gertatu zen mendebaldeko herrialdeen politika ekonomiko

1. Ameriketako?

70ko **ameriketako** **nazioarteko** **Bretton Woods** **moneta** **-sistemak** **portato**. **nan** **zuen**, **krisia** **sortuz**. **krisia** **arte** **kapitalismoa** **zabal** **egin** **ziren** **sozialaren** **neurriek** **alde** **batere** **urri** **eta** **ideologia** **liberalak**, **politikak** **aplikatu**, **ziren**

* ~~2a~~ ~~aldaketa~~ ~~erari~~ ~~ditu~~ ~~globalizazioak~~

Ekoiaren prozesu eta merkaturien salmenten nazioarteko desberdinen artean ezatea eta industriaren deslokalizazioa soldatu baxuko eta lege mugatutako herrialdeetara.

* ~~2a~~ ~~argudio~~ ~~erabilien~~ ~~dituzte~~ ~~eszeptikotik~~

Estatuaren paperaren murriztea eta kapital eta lanaren nazioarteko merkaturako beuetara fluxuetan ez duten gainditzen oraindik mende bateko uala erlatiboa

NAZIOARTEKO EKONOMIA

1. SARBERA

* Herrialdeen sailkapena

- Lehen Mundua (Iparralde = Kapitalista aurreratu industrializatua, aberatsak)
- Bigarren Mundua (Ekialdea = Komunistak / sozialistak)
- Hirugarren Mundua (Hegoalde = Txikiak)
- Laugarren Mundua (K.P. 3. munduaren oherren aldeak)

→ Geografia: Europako eremu handiak; kontinenten arabera (Europa, AEB, Afrika, Asia)

→ Ekonomikoa: Garatuak, garapen bideak

• BPG eta Errenta

Organizate adierazle erabilienak

BPGaren lazkuntasun = Haszkuntza ekonomikoa

BPG Herri baten, denboraldi baten produzitate
diren AZKEN ondasun eta zerbitzu baloreak

→ Kalkulatzeko

BPG = Errenta Nazionala

o/ Gordina / Netoa → Kapitalaren depreziazioa (BPG)

- Neuri **kuaitati boak** behar; **positiboak** eta **negat** (zaxiona) (sufria)

Populazio gisakentzat berdintasun-neurria

GINI Indizea, **LORENZ KURBA**

↳ **Errenta adierazlea**

* **ERRENTAREN BANAKETA**

1. **Lehen banaketa**

2. **Errenta erabilgarriaren banaketa**; merkataru parte hartzen ez dutenak, Ondorioz estatuko birkaude laurak, lanek pentsioak ematen, laguntzak eurak eta jasotzaileek korren truke zergak ordaintzen dituzte

3. **Errenta erabilgarriaren banaketa** **deiturak**

Zerbitzu publikoak

✦ Ez da berdina errenta banaketa herrialdeen arabera. Adibidez, ezin dugu konparatu Txina eta Baskonia.

2. Kap. → 2.1 (43 orria), 2.3 eta 2.4

* Giza Garapeneraren Indizea (GGI)

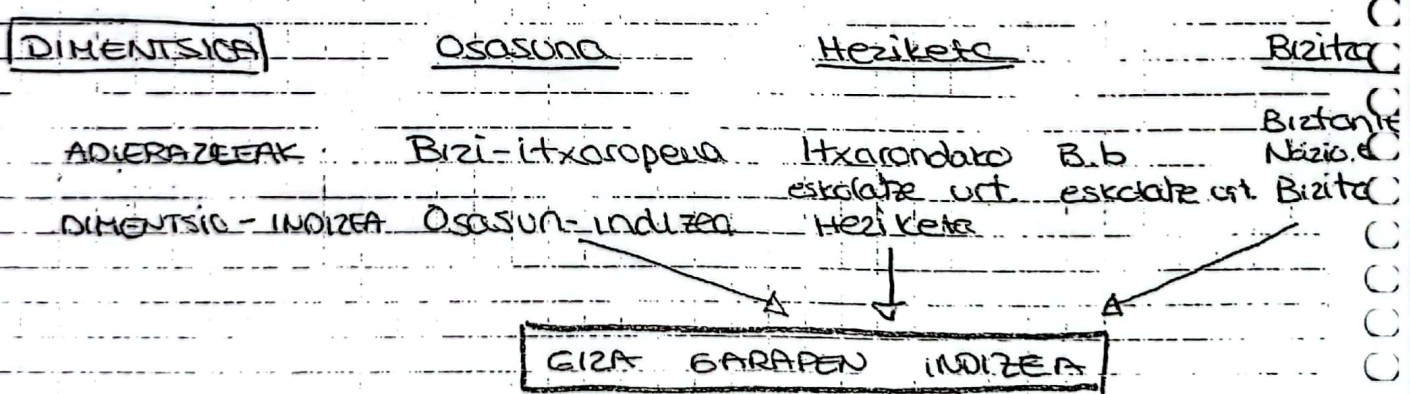
$$0 \leq GGI \leq 1$$

(Zenbat eta lausagoa izan hobeto)

↓
GNBP

→ Giza Garapeneraren Teoria (Amartia sen eta Marta Numban)

Garapena eremite baina inportanteagoa del dio, harkuntza ez da nahikoa garapenerako. Honek dio gendak aukerak ~~erabakitze~~ ^{izatea} garapena prozesua aurrera eramatero. Hiru esparrutan banatuta daude aukerak hoveki: Bizitza luze eta osasuntsua, Hezkuntza eta Bizitza maila duina

$$\text{Dimentsio indizea} = \frac{\text{Orango balia} - \text{Gutxiengo balia}}{\text{Gehiengo balia} - \text{Gutxiengo balia}} \leftarrow \text{Indize bakartza kalkulatzeko}$$

$$GGI = (I_{\text{osasuna}} \cdot I_{\text{heziketa}} \cdot I_{\text{Bizitza maila}})^{1/3}$$

MONETA ETA NAZIOARTEKO

FINANTZAK

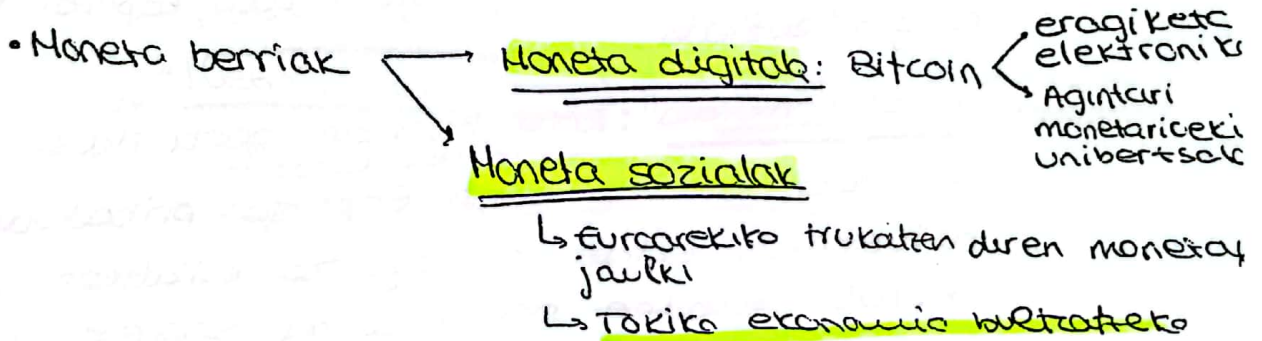
- Oinarrizko kontzeptuak
- Nazioarteko moneta sistema
- Nazioarteko instituzioak
- Nazioarteko merkatu finantzarioak
- Finantza krisia

1. DIRISAK ETA NAZIOARTEKO MONETA SISTEMA

* OINARRIZKO KONTZEPTUAK

- Dirua - (Harreman ekonomiko etorako moneta ezberdunak)
 Jendak erabiltzen dituen aktiboak ondasunak etc.
 Erab. (onartu, irabazi, zerbitzuak erosteko, 3 funtzio nagusi):
 eta gordeteko (moneta sisteman anarria)
 moduko, garrantziko
 erraza, zati daitezke, homogeneoa, ...)

1. Ordainbidea: ondasun eta zerbitzuak erosteko eta saltzeko (eros-aldamena)
2. Kentu-unitatea: ondasun eta zerbitzuen balorea neurtzeko (kontabilitateko)
3. Balore-gordailua: erosaldamena etorkizunera transferitzeko

• Diruaren etorkizuna?

↳ Diru metalikoa ezabatuko eta diru kreditu txartele bidez ordainduko ditako

* NAZIOARTEKO MONETA SISTEMA

$$1\text{€} = 1,36\text{\$}$$

$$1\text{\$} = 0,735\text{€}$$

- Kambio tipoa

- ↳ Kambio erregimena
- ↳ Kambio finkoa

• Munduan moneta ezberdunak egoteak nazioarteko harremanak gaitzeko ezinbestekoa

• Kambio erregimena

↳ HALGUAK: Moneta balorea ↑ = Apreziazioa (Dismin. de valor de una moneda respecto a otra) / Depre

↳ FINKOAK: Moneta balorea ↑ = Ebaluazioa (Aumento del precio de la moneda) / Debalu

KANBIO MALTGUAK

- Moneta balorea merkaturak finkatu (egunero aldatzen) (estorlak eta eskaintak finkatu)

KANBIO FINKOAK

- Moneta balorea finkoa
- Ougarriak eta fluktuazio tartea
- Kanbioak finkotzeko modua
- Moneta batasunak, dolarizazioa

ABANTAILAK

- moneta politikan independenter
- simetric
- egonkortasun automatikoa

- Disziplina
- espekulazioerik gabesc
- nazioarteko merkataritza eta inb. buehako
- ekonomia politikan nazioarteko koordiazioa

eraginak:

- Estorlak eta eskaintak → merkataritza eta kapital fluxu finkatu
- Fluxuetan:
 - inflazioa
 - hazkuntza
 - espekulazioa
 -

↳ Nazioarteko harreman komertzialak eta kapital mugimendua

Page 145

"kanbio arriskua"

→ Kanbio aldatetel erotutako gainerak, ez dakigu nola aldatuko den moneta.

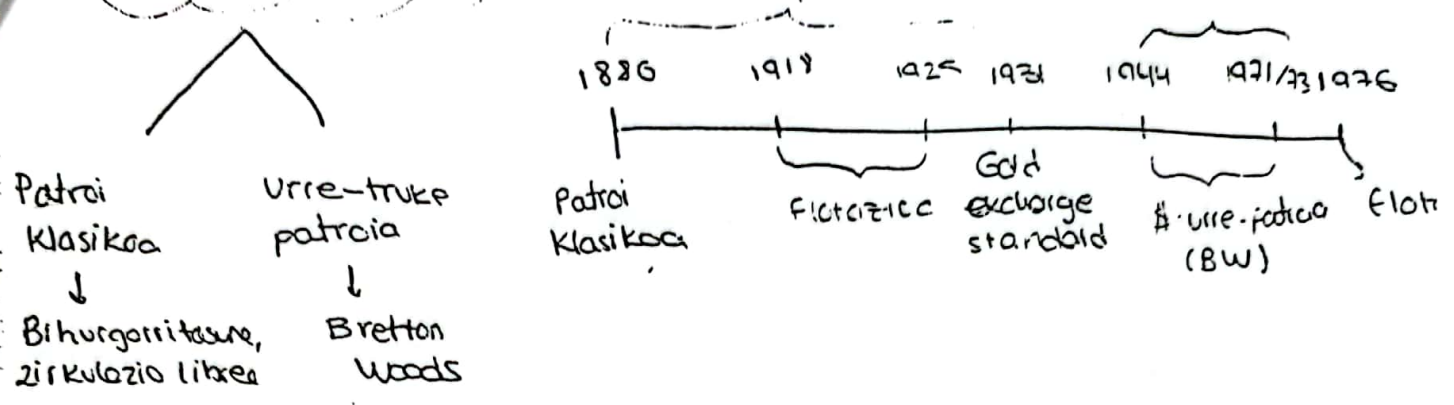
- "herri arriskua": Herri batean inbertitzeak daukan arriskua herri bateko zorrera lotuta dago, kapital mugimendua eragin zuzena.
- "arrisku morala": krisi honetan garbi ikusi da bankuei izandako erreskateetan. Enpresa pribatuak erazteko dituztenean estatuari laguntza eskatzen arrisku morala eraten da. Hau da, enpresa pribatu nafi adierozten du gauzki egin ditela gauzak, arriskua kaudiak hartzen eta ondorioz porrotera erazteko. Hori konpontzeko diru publikoa erabiltzen badute moralari engainatzen zaio. Enpresa pribatuak autosufizientek izan behar direlako.

MUNDUEN "ezinezko kirurak"

- Kanbioen egonkortasune (kanbio finkoa)
- Kapital mugimenduen askatasun
- Moneta politikan autonomia

Hirurak batera ezin dira akeratu, beraz, hain b...
urk egin beharke za...

→ URRE PATROIA : moneta eskaintzak urrearen bidez

DAVID HUME
(XVIII. Mendea)

← Urre-patroiaren doikuntza mekanismoa azaltzen du. (urrearen funtzionamendua azaltzen)

↳ Enpirista.

→ "Prezio eta urre fluxuen eredu"

- Nazioarteko urolan urrezko txauponak mugitzen dira.
 - Zerbait esportatu, urrea jasce eta txaupon bihi
- Banku zentralex ez dute parte hartzen
- **Defizit komertziala** → urrea galdu → prezioak ↓ → esportazioak ↑
- Superabita duten herrialdeek alderantziz

NAZIOARTEKO DIRU-SISTEMA:
BRETTON WOODS-ETIK FLOTAZIORA

• 1944ean, Bigarren Mundu Gerra amaitzeko zegoela, bildu ziren Bretton Woods lurrian → 44-45 herrialde

• **Nazioarteko Diru Sistema berria** diseinatzeke (3 aste iraun)
 ↓
 BRETTON WOODS-eko sistema → instituzioak { Nazioarteko Diru funtsa (NIF), Munduko Bank (M.B.)

• Negozialtzaila garrautitsueak { John Maynard Keynes, Harry Dexter White

• Helburua: nazioarteko harreman ekonomikoak

- Zurruntasuna eta malgutasuna konbinatzen saio
 - Zurruntasuna → nazioarteko bareruanentzat ona
 - Malgutasuna → herrialdeak ez zaudelarik prest edo baldin baldak eteterako.

• Kaustio finkoa (bauna bargarriak) eta fluktuazio tartekur

- Urrean oinarritutako patroi metalikoa
 - "urrea edo urrearekiko bihurtarria zen moneta batekiko finkatu behar ziren"
 - ↳ Urre - \$ sistema → \$ren balioa urrearekiko finkat
 - 35\$ = ontza urre bat

- Patekotasuna aldatzeko baldintza batzuk bete behar
- Helburuak:
 - Ordenu monetario berria
 - Pagamendu balabuztako desoreka konpondu
 - Garapena ondo bultzatu eta finantziatu

• Triffin-en "dilema" → moneta bakar baten gunean eraikitako sistema epe luzean bideraezina

1. Superabita: AEBtan sartutako dolar kantitatea ateratakoa baino handiagoa bazen, nazioarteko merkatuetan uzkundera azteratuz.
2. Defizita: AEBetatik ateratako dolar kantitatea sartutakoa baino handiagoa bazen, lehenago beraudegabe konfidantza krisia, dolar guregi egoteagatik nazioarteko merkatuetan.

AEB-k ezin izan zuten mantendu darraren eta urrearen arteko bihurtarritasuna → BW-en amaiera

- 1971: Urrea eta \$ arteko bihurtarritasuna eten.
 - Washington-go akordioa: - \$ devaluatu (38%)
 - fluktuazio tartea zabala
- 1973: \$ berri devaluatu (\$42'2) sistema berri bat.
 - Europako herrialdeek → moneta finkotzearen

1971 Kinast...

ADRESIAK

- Herrialdeek askatasuna kaubio-sistemo aukeratzek (Deberatua urrarekin finkatzea)
 - >> Herri garrantzitsuek → kaubio walguak (Flotazioa)
 - >> Hegazteko herrialdeak → kaubioa finkatzearen konpromisoa
- kaubio finkoetatik kaubio walguetara (1978)
 - ↳ flotazioa da.

BW-en amaierak 80.ko kampa zorroren krisiarekin eta gau Azteraldi laudinetan zer ikusia dago.

- * ERATORRIAK (128. orria) → GAIAREN BURUA
- * NAZIOARTEKO FINANTZA INSTITUZIOAK
 - ↳ Nazioarteko Diru Funtza (1945)
 - ↳ Munduko Bankua (1945) MB
- Bi egoitzak Washingtonen, boto-sistema berdina, MBko kidea irateko NDF kidea izan behar da

- MB-ko burua beti AEB
- NDF-ko burua noiz AEB

NAZIOARTEKO DIRU FUNTZA

- Bretton Woods-eko bileratik sortu (1945), zaudari gisa
- 188 kide.

Antolakuntza

- Iturri nagusia herriek ordandutako kuota (herrialdearen pisu ekonomikoaren arabera → BPG eta beste adierazle bat
- Boto kuantitate kuotaen arabera (Iparraldeko herrialde aberatsenek kontrolatu) **Dolar bat = Boto bat** (MB-ren boto-sistemu antzekoa)

→ Tamainu ekonomiko kalkulatzeko:

$$\text{Kuota} = 0'5 \text{ BPG} + 0'35 \text{ S} + 0'15 \text{ A} + 0'05 \text{ E}$$

S = Sarrera korri
A = Aldartetasuna
E = Erreserbak

↳ "merkatu emergente eta herri dinamikoan" boto alalmen lauditu → 7.6 ⇒ Galerak: erdiak aurreratuak (Europa gelien herena petrolio-espertateak eta 7.20 beste emergenteak.

NDF FUNTZOAK

- Erregulatuak (70ko leu markatzen galdu) → kaubio finkoetatik walguetara
 - ↳ Helburua: parekotasuna sistema bermatzea.
- Kreditu-erakundeak: kaubio-tasa mantentzeko arazak zituzten herrialdeei kredituak eskaintzea
- ↳ Hollanda → nazioarteko merkataritza-sistemari ikidella nazioko zuzentza. merkataritza...

indagatzen dituzten aldatu ziren.

↓
NDF zeregin gabe geratu → funtzio erregulatuak galduta
kreditu-funtzioak ia ez ziren.

• Ez zen desagertu → Garai berrietara moldatu

↓
Gaur egun → Arazoak dituzten kideei baliabide finantzar
errazteko

BIRD ⇒ Berreraikuntza eta Garapenerako Nazioarteko Banka
(1944)

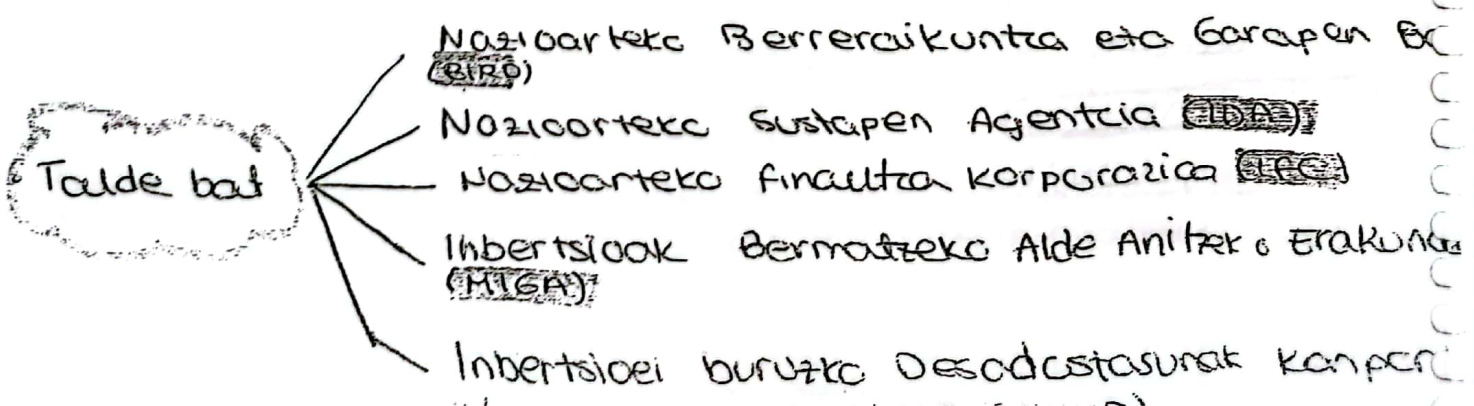
- teregintza {
 - ↳ 2. mundu Gerra Japonia eta Europa suntsitutea eta kalen berreraikuntza bueltatzeko.
 - ↳ Hirugarren Munduko garapen-egitasmoak finantzatzeko

MUNDUKO BANKUA

AEBK
~~Finantza~~
eta

- Garapen ekonomiko finantzatu.
- BIRD bezela sortu ← Japoiar-eta Europa berreraikitza
Hirugarren Munduko garapen egitasmoa
finantzatzeko

- **50-30**: Garraio azpi egiturak, energia eta anarritko industriaren proiektu handiak
- **15-20**: Nekazar, hezikuntza eta osasun proiektuak
- **20-30** aberrak: Doluntate sektorialeko eto egiturak daitezke
- **90** aberrak: sektore alaiakko babesteko neurriak

Washingtongo Kontsensua → Neo liberalismoaren paradigm

↳ 1981: Nazioarteko finantza instituzioen eta G-7 k.o. agintarien iritia garapeneren arazoren ing

↳ John Williamsonek plautzea

↳ Garapen arazoa kompetentzia

1. Disziplina fiskala → Defizita gutzitzeko
2. Gastu publikoaren murrizketak
3. Erreforma fiskal
4. Liberalizazio finantzarioa
5. Truke-tasa konpetitiboa
6. Merkataritzaren liberalizazioa
7. Atzerriko inbertsio zuzenaren liberalizazioa
8. Enpresa publikoen pribatizazioa
9. Merkaturen desbaraketak (produktu eta lan merkatuena)
10. Jobego eskubideen bermea.

↳ kritika asko jasotzen → ... asko sortu

↳ Estatu partelartzaile eta arautzaileak ⇒ Estatu minimo

2. NAZIOARTEKO FINANTZA MERKATUAK: EZAUGARRIAK ETA BILAKAERA

FINANTZEN GLOBALIZAZIOA

↳ Estu-estu lotute ekonomiaren finantzazioa

Sartutako errentaren gero eta ehunak altuagoa finantza-merkatuetan bideratu.

↳ Finantzetan berrikuntza handiak → Produktu finantzario berri asko armatu

↳ Globalizazio lau aurrerakuntza teknologikoek esker eman da → Telekomunikazioen eta informariaren eranda aurrerakuntzengatik gelu enbat.

• Sateliteak, faxak, posta elektronikoa, telekonferentziak, ...

FINA
*GAUP

100% Tax
↓

James Tobin → Finantza Salerosketen Zerga

• Eratorri Garrautitsueuak:

↳ Gerokoak (forwards) → Araututako kontratuak non finantza-tituluen kopuru zehatza, aldez aurretik ezarritako prezioa eta epe jakin batean saleros kompromisoa hartzen da

↳ Aukerak (options) → finantza-tituluen kopuru zehatza aldez aurretik ezarritako prezioa eta epe jakin batean saleros aukera ematen da, hau da, aukeratu jabeak hitartutako salmenta edo erosketa gar edo ez gauzatzeko eskubidea hartzen du.

• CDO eta/CDS

"Seguro de Impago de Deuda" CDS

→ Kredituen gaineko eratorria eta aseguru kontratu bat dela esan dezakegu

↳ Bi parteen arteko akordioa, betet aseguru salde bigarrenak erosi egiten du eta honek bigoren now hurregarren baten porret arriku rik gabostu. (Aseguru bat erostea baino beste batentzat)

• Globalizazio finantzarioa

- 70 an lasi eta 90 an errealitate bihurtu
- Hugimenduen askatasunak → merkatuak bateratu
- Eragiketa finantzarioak > merkatu eragiketak
↓
espekulatuak

5. FINANTZA - KRISIAK

* GAUR EGUNGO KRISIA

- krisia, krisi ekonomika. bane geroago da; ingurugira, elkar zaintak, politika, baloreak...

* NAZIO ARTEKO FINANTZA KRISIAK

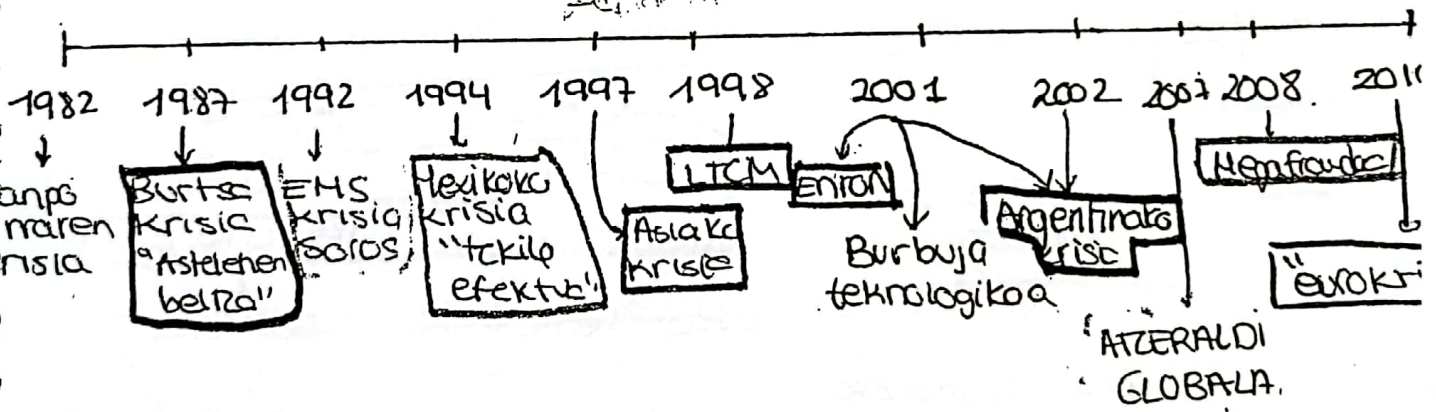
- **Kaupo zorraren krisia** → kaupo ordaintzeko ezin aurre egir (fiduzio-edo salbentur-arazoak)
 - ↳ 80ko krisia
- **Krisi kaubiarriak** → monetaren depreziazio eta devaluakete gogorak
 - ↳ Asiako krisia (1997)
- **Krisi bankarriak** → finantza sisteman zati inportante bat krisi
 - ↳ Gaur egungo alteraldi uandua

Nahiz 3 motatako krisiak (arabera)

"GEHIEGI ETA HAZIEGI?"

KRISI BANKARRI

LANEKO BURBUJA

- krisien ugartasuna globalizazioarekin batera

→ Kaupo zorraren krisia: 1980ko Hamarkadako Krisia

- 70ko uauorkadain Hegoaldeko finantza abiatu
 - ↳ faktore asket eragin: Petroliaren prezioa ↑, herri herri produktuen sarrerak itaragarri guttu.
- Inflazioa kontrolatzeko AEBK interes-tasak ↑ = Dolarren depreziazioa eta lehenagien prezioa gutti
- ↳ Zorren zerbiltua Nazi → herri zordunak ordaintzeko guzuz larriak
 - ↳ Hauzbat herrialde zorra ez ordaintzen
- Zorra birnegoziatzeko bilera (NOF arbitro-papere) → prudenziismoa berri
 - ↳ Helburua: zordunak zorra ordaintzen

→ Kaude Krisia: ASIAKO KRISIA

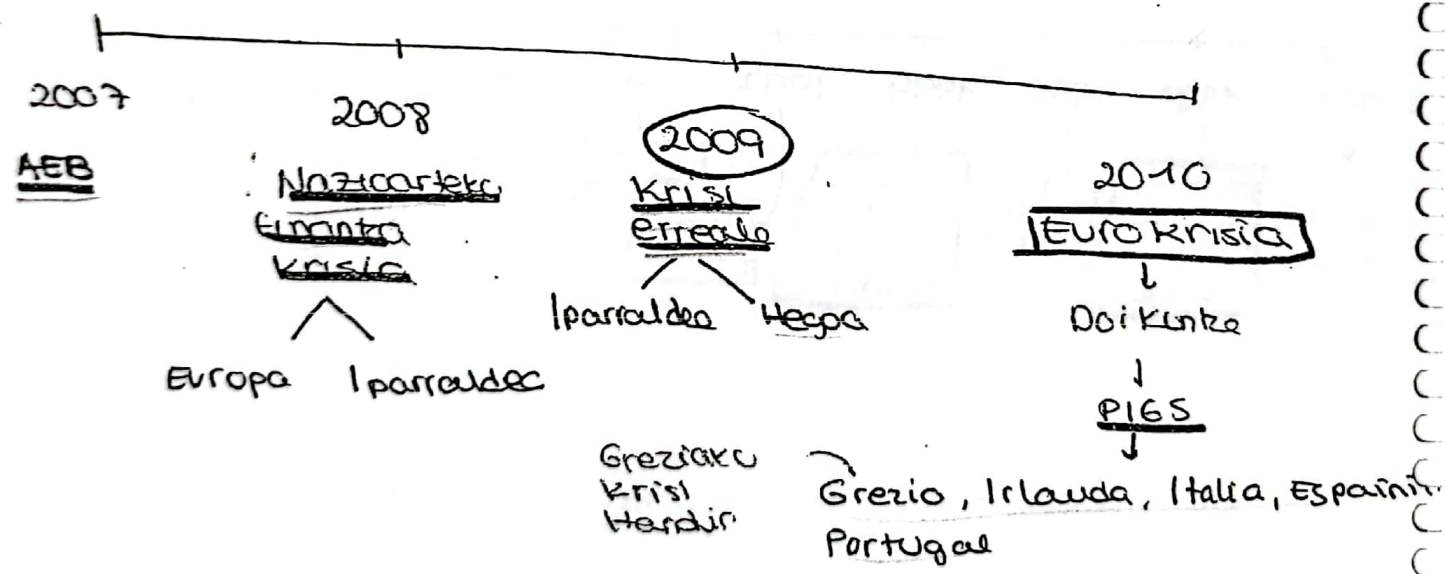
- Kaude krisia eta banku-krisia (Krisi bikia)
- Asia hego-ekialdeko herriak hazkunde eredu bilokatu
↳ AEB etako dagorri lotuta kaude-erregimena

↓
Wahung banga kontsentzua plautatutako neurri berri berrit
aplikazioa (honen)

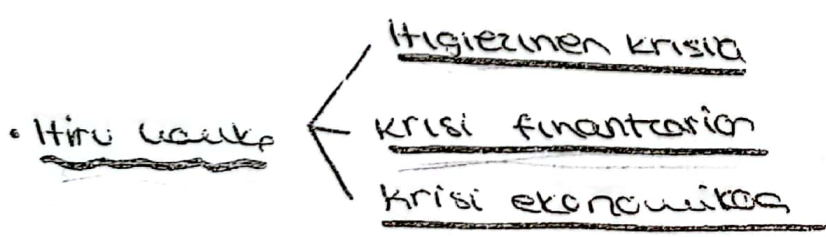
- Kapital mugimendua erabat askatu → Kontrol banku gabe
 ↳ Amerika fluxua kudeatzeko orduan erregimena
 ↓
Amerika kapital ugari sartu → merkatuak erakortzen

• Asian kapital fluxua oso ezegonkorak

→ Banku-krisia: ATZERALDI HANDIA

- Krisi hau Wall Streeten sartu da → Iparaldeko herrien finantza sistema ren porot-ariskua
 ↳ 2008 iraile → Lehman Brothers enpresa (momentu larria)

biadura handiko krisia

↳ AEBtan hasi "subprime krisia" 2007

- Etxebizitzaren prezioa etengabe lortu zela familia pobreei lipoteke ugari sardu

↓
Aktibo toxiko horiek gero titulizatu → mundu osan zela sardu

- Etxebizitzaren prezioa, ordea, jelsten hasi zen → lipoteke ez ez ziren kobratuko → Gauzak akerreia

↳ Burbuila lipoteke krisia

↳ Subprime krisia → naizorteko krisi finantzariora bihurtu

- Hain erroz erandako kredituen garraia auaitu
- ↳ familiak eta enpresek arazak

↳ krisi finantzariorik → ekonomia erreala arazo ⇒ ENPLEGUAREN KRI (Globo)

↳ Banque-Krisia → paraldeko finantza entitate garantizuek er

↳ porroto ekiditeko bankuak erreskatetara balibide publik

- erabili (neurria)
- ↳ Erreskate erakundeak / porroto ekidit / kredituaren itxia ireri } Heldurak

↳ Gobernuak neurriak hartu:

- Esportazio eta inbertsioak erabat geldituak

neurria → Gastu publiko handitu → erakunde bueltatzea

↳ neurri keynesiarak erabili:

- Kontsumo prezter abaleginak

↳ 2007 buena lehen asko gastatzen zuen gortak
(urte oparot, bu merkatua erdi, luz gaberria hoxu)

↳ «aberastasun - efektua» → aberatsak hagina bezele gastat

↳ Krisia etagero:

- lan merkatu oso txarra → luz gaberria Ⓢ
- Finantza krisia delu eta kredituak erortzen oso zaila
- Aberastasun efektua pasatu → jendeak guztiag kontsumitu
- ↳ kontsumo andratsu ogoa

↳ Krisiari aurre eriteko G-20 hainbat luz bildu

- Hasieran zugarritzko itzaropela buena indarre galtzen joa

L merkaturaren presioaren ondorioz gobernuak doi kontua hartzen:

L Aferrik galdutako laurrakerda?

- "Grezako Krisi (laudia)"

L ~~2008~~ ar lasi, europako 2011 laudienetakoa zela.

L Greziako errestaketa

L Iriska

Ituna {
→ Europako Komisioa
→ EBZ (Europako Banku Zentrale)
→ NDR

→ Bertan Europar Batasunak herrialdeak beraien zela erabaki ekonomikoa (lortzen berri berri dituzte, ekonomikoa jasotzearen truke.)

• krisi laurak ?

L laurak (isaliesgarri) honen

- Gabernuaren gestioaren parat jarraioak
- Erabilera kapazitate trazat
- Wall Streetengatik hurtuko arisku laudiar

• erabakitak

L Entitate finantzarioak {
Ingeniaritza finantzarioa
Arriksuen kudeaketa txartak
Pizgarri gelinegi

L Agintari politika ere ekonomikoa

L Arriksuen kalifikazio agentziak

L Nazioarteko erakunde ekonomikoa → NDR (Hegazkideen zentralak)

L Akademikoa

Eratorriak

↳ Ekonomiaren desfinantiarizazioa

↳ Eredu alternatiboak

- Deslozkundea
 - Buen vivir
 - Eredu sostenagarriak
- ↳ ~~ingurugara~~ ikuspuntutik
↳ ikuspuntu ~~sozialak~~: ikuspuntu ekonomiko

* ERATORRIAK

70ko hamarkadan finantzen globalizazioarekin lasi eta honek produktu finantzario berri asko sortu eta honen eragina mundu berri bat sortu zuen; hau da, munduan bi mundu desberdin bata ekonomia erreala eta bestea ekonomia finantzarioa. Produktu finantzario berri hauen oso abstrakzioa eta teknologi aurreratuak. Hauen artean eratorriak (produktu finantzarioak).

Eratorriak: produktu finantzario baten balore oinarritzen da beste produktu baten balorean, eta hori da menpekotasun aktibo bat. Adibidea: KAFEAN, produktu oso balatila, hau da, kafeak balioa du segun bere eskaintza baino kafea nekazaritza produktu bat da, oso menpekotasun handia eguraldiarekiko, ondorioz, honen arabera bere prezioa asko aldatu daiteke. Ez eduki izateko nahaste gabeak, prezioa egonkortzeko eratorriak sortu ziren. Orduan kafearen balore beste produktu baten balorean oinarrituta, modu batera eratorriak aseguruak dira, hauen egiten dutenean da balore bat euan kosetxari, prezio bat ezarri. Hauen sortu ziren birgabetasun eratorriak. Azken finean, egiten denean da, etorkizuneko prezioak ezarri, ordun aukeratu badakizu hemendik hilabeteren kafean eduki duen prezioa. Lortu zero, azkenan, espekulaziozko zen.

2. GAIA → MONETA ETA NAZIOARTEKO FINANTZAK

*GAURKO EKONOMIA
Bi ekonomia daude → Merkatu ekonomia
Ekonomia monetizatua

• Zer da dirua? Jendeak erabiltzen dituen artikuloak
ondasunak eta zerbitzuak saleroskerako

→ Ezaugarriak: onartua, zatigarria, ..

→ 3 funtzio nagusi bete behar ditu

- Ordainbidea → Erosten eta salten ahalmena
- Kontu unitatea → Kontatzen neurteko balio du
- Balore-gordailua → Balorea gorde badarke du, erostu
etorkizunera transeuntzeko balio

Diruak momentu batzuetan balio galtzen du, or
jendeak dirua ez den beste zerbaite erabiltzer laster
diru → HIPERINFLAZIOA (Youtube: ¿Que es una hiperinflación? Xabier
Alemania 1923 (Youtube) Salas)

→ Diruaren etorkizuna: Diruarekin, adibidez, ez dute dirua
onartzen... dena kartzelan dene txartelen bidez
ordaintzen dute eta bister (guz ez dute bilerak
ezta trapeziari erpinturiko)

• NAZIOARTEKO MONETA SISTEMA

• Kambio erregimena → Nori zehazten duen beste
moneta baten bidez

① MALGUARI → Moneten balorea ↑ = Apretzioa / Depret

② FLUKTUAK → Moneten balorea ↑ = Errebaluzio / Depre

→ kaubio walguak eraginarik:

- Eskari, eskaintza
- Eluxuetan: inflazioa.

Kaubioak walguak diren (eguneroko aldatzen diren)
"kaubio arriskua" gelitu behar da, ez dakigutke
nola aldatu den moneta.

Beste arriskuak: "herri arriskua", herri batean inbertitzeak
daukan arriskua, herri bateko zerrera etuta dago, kapital
mugimenduetan eragin zuzena.

"Arrisku morala", krisi monetan garbi ikusi da bankuek
izandako errestaketen Enpresa pribatuak arazak dituztena,
estatuari laguntza eskatzen arrisku morale eraten da.
Hau da, enpresa pribatu horrek adierazten du gureki.

Egun ditueli gauzak, arrisku handiak hartzen eta
ondorioz porrotare erabazten. Hori ^{kapitateko} soluzioetatik diru
publiko erabiltzen badute moralari eragunak
zaio Enpresa pribatuak arazo garrantzitsu izan behar
dirrelako.

* URRE PATROIA

Patroi klasikoak metalei lotuta egiten ziren (metel pre-
urra eta zilarra, magueableak, eta astinak, ...)

Urre patriaren kaubioa finkoa da, bihurtasun
osoa da eta urreak sarrere eta itxerak (libreak diru)

Urre patriaren funtzionamendua azaldu zuen
gizona David Hume izan zen; Honek urre patriare
azalpen simple eta dotore azaldu zuen (P.P.)₃₇

* Mundetako "errezko lurrarak"

- Kautsion egonkortasuna kautsio finantzak
- Kapital mugimenduen askatasun
- Moneta politikaren autonomia

Hiruak batera,
dira eruan, bat
kendu beharke d

→ BREYTON WOODS SISTEMA (1944)

Kautsio finantzien sistema, baina neurriak aldatu daitezke
kau de, deigarriak zuten Garai honetan, bigarren gerra
ostean ez zuten presio kautsio finantzak ezartzerako, horretan
zen deigarria.

$35 \$ = \text{urre ontza}$

→ Gaurantzeko herri guztiak deigarriekin
finantzatu zuten lehen moneta ontza
kautsio bilateralak ere finantzatu
geratu zen

Monetaren balorea zi. tartean mugitu zezakeen, posatu
gero gertatu egin behar zen de harretarako baldintza
katuak bete behar ziren.

Sistema honek 90eko hamarkada arte iraun du,
gero desagertu zuten de Zergatik? Triffin "dilema"
Urrean aurarritutako sistemak baina geroago deigarriaren
dinamika (Urreddar sistema). Sistema asimetriko, herrialde
baxatzen bere sistema dauka. Baina gaurantzeko herrialde
kautsio finantzak eduki behar zuten deigarriekin.

2. Mundu Gerra amaitzen deaburko komertziala superabitu
komertzial zegoen (X > M).

Diruaren Bretton WOODS sistema aurarritu
(1944) → Urrearekin aurarritu, deaburko deaburatu (38\$)

BW sistema aurreratu ostean, 1976tik aurrera herrialde bakarreko nahiz zueko egoia zeraketen monetekin (baina dolararekin) kambio finko estatu ualduekin.

→ NAZIOARTeko Aurreratu-Institutuzioak

* Nazioarteko Diru funtsa (IMF)

Funtzio nagusia erregularizazioa zen eta bigarren funtsa nagusia kreditu ematea zen, non beharrezko herrialdeei ematen ziren egoera bereziki menpe.

Antolatuntza; herri bakarreko kuota bat ordaintu behar die baino herri bakarreko kuota desberdin ordaintzen dituzten ekonomikoaren arabera (BPG)

* Munduko Banka

→ Berrikuntza eta Garapenerako Nazioarteko Banka:

II. Mundu - Gerra handituta Europa eta Japoniaren berrikuntza kaltetuta eta Hungariaren garapen-gaitasun erantzulea.

3.1 NAZIOARTEKO MERKATARITAREN EGOERA ETA BILAKAERA

Globalizazioarekin bertu nau da munduan merkatu bakarra egotea

↳ Merkatuaren mundializazioa (oztoparik gabeko merkatua)

ADIERAZLEAK

$$\text{Eskartuko Erlazio Errealak} = \frac{P_x}{P_y}$$

↳ Lehengaien prezioak (numerator) / Manufakturen prezioak (denominator)

↳ Geroz eta esportazio gabezia → inportazio gabezia esaneko datus

$$\text{Irekitasun tasa} = \frac{X}{BPG} > 100\%$$

↳ Esportazioak

↳ Ekonomia irekieroa ala itxieroa den adierazten du
Produktuaren zenbateko esportazioa den, Herrialde batek geroz geroz
besteak ere ekuzten den produktuarekin zenbat saltu den nazioan.

↳ Herrialde bate esportazioak raiz daiten bere BPG baino laundagoa?

... Bai, baina oltoa da txikiagoa ratea

$$\text{Estaldura tasa} = \frac{X}{M} > 100\%$$

↳ Esportazioak inportazioekin konparatu

↳ Esportazioak inportazioak baino laundagoak badira sald

Komertzial positiboa → superabit komertzial positiboa

Esportazioak inportazioak baino txikiagoak → Defizite

* NAZIOARTIKULU MERKATARITAREN BILAKAERA

Grafi...
Mundu...
Merk...

• II. Mundu gerratik aurrera hedapen bilakua

- ↳ 1960ko uauarkada aurrera → nazkunde bizkortu
- ↳ ekonomia-nazkuntza orotik

↳ Merkataritzaren eiberalizazioaren behen urratsak → GATT akordioa

↳ 1970ko uauarkada → ekonomia-krisi estruktural

↳ Mendeabaleko herrialdeen merkataritza babes-neurri berriak uortu

• Nazioarteko merkataritzaren hedakuntza honex eragin zuerak munduko ekonomian → Globalizazioa bizkorteko joera.

↳ Eraginak:

- Merkate esparruak zabaltean lehia-baldintzak aldatu
- Prezio eta produktibitatek ez etik, beste faktore batzuk ere gero eta inportantia uandago (Publizitatea, kalitate)

↳ konkurrentzia joera bizkorta → lehia birjoga baldintza eraberritu
↳ Merkate inportanteen oligopolizazioa

• Merkataritza nazkunde bizkortu → Bi indize berri

Merkataritzaren nazkunde-tasa
Produktuaren nazkunde-tasa

↳ 1950-1973 nazioarteko merkataritzaren hedapena (ekonomia-nazkuntza hedaldi orotik)

↳ 1970ko uauarkada → ekonomia-krisi zela eta merkataritza igore uzkurtu

↳ 1990an zaithasun ekonomikoak ugaltu → merkatuak murriztu
↳ Babas-neurri

↳ 1990ko uauarkada → inflexio garai
↳ nazkunde-eraketa atzeratu

↳ Orokorrean oso aldatu merkataritza → 75% lazi merkataritza uortu

Problema berriak eragin badago...
P. 8...
M. 01101...
...
...
...
...
...

(Grafikoa)

- Munduko merkataritza produktzioa baino arinago egin di aurre
 - ↳ esportazioak x76 uazi eta produktioak x10
- Merkataritza gero eta nazioartekoak dira → kalterak
 - ↳ nazio-ekonomien defizit

- Nazioarteko merkataritza bilakaera oso aldakorra izanda
 - ↳ Merkataritza-erlaka kauparaka joera herrialde batetik bestera oso aldakorra → Indize batzuk neurria = IREKITASUNAREN INDIZIA (Araduzia beharrezkoa da)

* BANAKETA GEOGRAFIKOA

- Merkataritza gelien iparraldeak (% 85)
 - ↳ merkataritza-disparekotasuna
- Nazioarteko merkataritza neurri handia iparraldekoen artean

PRODUKTUAREN ARABERAKO BANAKETA

- Herrialde garatuak
 - ↳ Maufaktura baino iparraldeko herrialdeak hegaldak baino gehiago esportatu
- Garabideko herrialdeak
 - ↳ Lehen sektoreko produktuek garatuak handiagoa baiz maufaktura esportatu

* JAPONIA → Garapen bideko herrialdea

- Ez ditu bakarrik eskualde intentsiboki esportatu, gero eta teknologi aurreratu esportatu ditu
- Estatuak funtsuzko funtsuak beste zuen ekonomia garatu eta esportatuak lortzeko (Japonia autorea)
 - ↳ Nekazaritza erreforma
 - ↳ Hazkuntza betatu
 - ↳ Bertako inbertsio eta kurrezki tasa altuak sustatu
 - ↳ ETN ei balidunak (Beharrezko, bertako osagaiak, ...)
 - ↳ sektore idurrak hautatu eta helburu batzuk jarri
 - Behin behineko babes neurriak
 - esportazioak lagundu
 - teknologiko eskuratzeko erreztasunak

Helburuak

• Neurtu inbertsio → Amerika 1800
baino, labe ere, bertako inbertsio ragusi

Erreza 6

(TXINA)

→ Itxiki era era industrializazio azkarra

↳ 18tik aurrer industrializazio azkarra ete munduko
manufacture merkatuen ugusi → munduko lurralde

↳ Arrakaste esportatzaile (ETN eten oinarrit)

↳ 1990tik aurrer, Txino ete Hong Kong AIZen 1.25
7.40 arte jaso garabideko herrialde arte

• Txino munduko ekonomia dinamiko

↳ Paradigaren aldaketaz, buruko errenta beste
herrialde, desberdintasun ekonomiko laudikoa,
ingurumen areto, ..

3.2 NAZIOARTEKO MERKATARITZA INGURUKO TEORIAK ETA POLITY

• Merkataritza librea vs. Merkataritza babesgintza Lezard

• ekonomia teoria konbentzionale → Merkataritza librea laud
anera

↳ Libre kaubio

- Adam Smith → Abantailu absolutuen teoria

- Nazioarteko merkatu herrialde g
abertasura lauditu

↓
Herrialde beste espezializaten bada
gainerako herrialde produktio kostu
absolutu apateak dituzten produktio erak

- David Ricardo → Abantailu erlatiboen teoria (Antzekoa)

- funtsa er de abantailu, karrik hobari
konparatibo erlatiboak

↓
Herrialde beste abantailu konparatibo de
produktio espezializaten bada

- Heckscher ete Ohlin → H-O modeloa (erabilgarritasunaren)

- Herrialde bakoitako prezio diferentzia
analizaten saiatu

↓
1900 era merkatu herrialde ing

GATT akordioa:

→ Diskriminazioa eta: kaupoko produktuei bertalako beste eta Nazio faboratuenaren Klausula → alde amiztasunor

↳ ekonomi integrazio prozesuak

↳ 1965tik aurrera hego mendekabete maunfakturi alde ber abantaila, Deskolonizazio.

→ Babesa muga sarietara mugate: murritzete kuantitatibo ete beste hest et arautze aricen debetka

↳ Salbuespenak: (bestin balintokak)

- Pagawendu Balauto arero lariak
- Garapenerako Industrien erapela
- Nekazarita merkatuen egonkortze
- Importaricen et olito gorabada

• Krisialdi ete nahesgintz joere berriak

↳ 70etik aurrera joere labeste berriak

↳ Arautelak ez in lax → Nerri et arautelariak

↳ "Zonalde gris" → autidumping neurriak

↳ "Tokio" negoziazio italia (1974-79): zaitzak akordio ber ete hest et arautelari erabilpen erabal

↳ "Uruguay" negoziazio italia (1986-91): hest et arautelari er ko jarraitu ete gai berriak → nekazarita zerbituak ete intelektualen eskubidak

↳ ~~AEB~~ ~~EB~~ ~~EB~~

• Munduko Merkataritza Erakunde: (MNE)

↳ 1995an sortua ("Uruguay")

↳ Aurrekontua → herrialdeen diru erapenak, herrialdeen pisaren arabara.

↳ Berria: Merkataritza gaitza konpentze organoa, isurak jar abalmena. Anti dumping neurriak

↳ erabakiak: Botu berdunak herrialde guztiek, baire preska ejito indar desberdunak

↳ Gaitz erabakiak herri et zigorak jar abalmena

↳ 3. lastapen MMEK

① Diskriminaziorik ez

- "Nazi Gaboraduen" Klausula → herrialdeek tratamendu berdin izango dutenaren bermea
- "Tratamendu nazionalaren" Klausula → inportatutako produktue bane produktuek dute eskubide berdink

② Merkataritza aztopo gutien ezabapena

- Mugasarien murrizketa, Mugasari besteko aztopo, dumpi praktiken eta durugaitzen ezabapena eta konten debek

③ GATTen funtzionamenduari dagokic

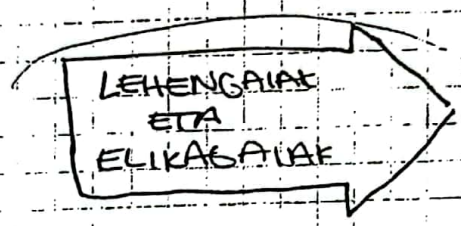
- Kontsulte eta erlento kolektiboen sistema

↳ Hautapenen salbesterak

- 1 - Merkataritza libreko eremuak: eremuko herrialde partaideen artean ardasun eta zerbituen zirkulazio libre dagoen lur eskubide berdino ez dago eremutik kanpo.
Lehentasun ordokortuen sistema: Herugarren Munduko herrialde askok merkataritza hobarik
- 2 - Pagauendu balantzen zailtasun handiak: antolatutako arazoak eta merkataritza-sektore handien egoera berer herrialdeak.

3 GAIA → NAZIOARTEKO MERKATARIKA HARRENAK

Globalizazioarekin portu nabide eta munduor merkatu bazarre egone, hau da, merkatuen mundializen Erabakien ondorioen bidez sortzen da. Ozeiporik gabeko merkatu baterantz omen goaz. Traba handiene migrazioetan dauka,

→ Baliagarria da gau egun eskere lau?
 Ez, errealitate kompl-
 goa da (grafiko bax
 "Mark es partez")

HEGORA

IPARRA

↓ Ekarturako erlazio erreala (EEE) = $\left[\frac{P_x}{P_H} \right] = \frac{P_1}{P_2} \downarrow$

importatutako de prezioekin zer gertatzen den jak

IBH → Industrializazio berria herrialak = Tigreak + Dragiak

* ADIERAZLEAK
 geroz te esportazio geluago, inportazio gelu-
 esinguz ditugu
 lehenaguz prezioak

→ Ekarturako erlazio erreala = P_x / P_y , uauuauuauu prezioak

→ Irkitasun tasa = $\frac{X}{PBG} > 100?$

• EKONOMIA berria ala itxinger or Produktuare
 zenbateren esportatzen duen

→ Herrialen esportazioak, zer dutezke bere PBG
 baxu. Uauuauuauu? Bai, baino dituzte de tigriagor

→ Estabilitate tasa = $\frac{X}{P_H} > 100?$ (berresportatuz)

esportazioen inportazioen konparatu

PBG = EBE
 (produktu)

saldo komertziala positiboa → Superlaba komertziala

Banaketak geografikoak (pp)

- Merkataritza transnaziionala → Herrialdeen arteko merkataritza (enpresa baten nazioarteko merkataritza) enpresa multinazionalak gainditu gabe Multinazional enpresa baten egiten den merkataritza. (Filialen bitarteko komerzio zirkuluaren prezioak erabiliz, segun non interesatzen zaie irabazirik ez dutea (Transferen prezioak) segun non interesatzen zaie zirkuluaren artean) (Gergo bajeak dauden herrialdeetan normalak)

(2016/11/23)

- 3 mota
- Aterriko inbertsio-trukea
 - Kanterako inbertsio-trukea
 - Mailagunak (Nazioarteko erakundeak, entitate funtzionarioak, ...)

• Transnaziionaltasun indizea → (15 Nestle)

- Indizea kalkulatu
- Kanpoko aktibo
 - Kanpoan egindako produkzio
 - Kanpoan dagoen enplegua

• INBERTSIOAREN KOKALEKUA ERABAKITZEKO ARRAZIOAK

4. NAZIOARTEKO KAPITALA

4.1 ENPRESA TRANSNAZIONALAK (ETN): ezagarrak, garrauti eta bilakaera

- ETN $\left\{ \begin{array}{l} \text{enpresa} \Rightarrow \text{erabaki gune bakarra} \rightarrow \text{egoitza nagusia} \\ \text{filialak} \Rightarrow \text{herri batean baina gehiagotan zabalduak} \\ \quad \rightarrow \text{Gutxienez filial produktibo bat beste herri batean} \end{array} \right.$

→ Enpresa ez finantziaririk bakarrik egin (finantza erakundea dute baraketan)

→ Definizioa: Bere jatorrizko herrialdeaz harago beste herrialde batzuetan inbertsio produktibak dituenen; produktio-ahalmena estatu batean baino gehiago duenak

* BILAKAERA (3 motatako ETN) mineralo, petroliko, geluzko

① XIX. mendean bukatutik, erazketa eta nekazaritza alorreko ETNek Iparraldean lehenengoak izan ziren (kolonizazioa)

② II. HG eta gero, AEB-eko enpresak Mendebaldeko Europa eta Latinoamerikan kokatu → filialek eta egoitza nagusiek gurea bere ekaritzu, babestutako barne merkatuak eskuratzeko estrategiak

③ 1970tik aurrera, Iparraldeko enpresak ere ETN bihurtu → irabazi-tasa jaitzierari aurre egiteko

ETN-en HAZKUNDA

→ ETN-en kopurua asko handitzen ari da

• 1978 → 7.000 inguru // 2010 → 104.000 inguru

• Hain erabazgaririk Iparraldeko herrialdeetan, baina gero eta gehiago hegoaldeko herrialdeetan.

→ erabazpen prozesuaren zatiketa (posible den sektoreetan) kostuak aurrezteko hegoaldeko herrialdeetan ekaritzu zailak

- Produktzio kateak (mundu mailako produktio kateak sortuz)

1. fasea = ITG → 2. fasea = produktzio konplexu → 3. fasea = mundaketa

↳ Oso dinamikoak eta altzamen handia (governatzaileak ere eragin)

- Produktzio transnazioala: ~~2010~~ ean munduko ~~3.500/10~~
(1982 an BPG 7.5'2)

↳ ETN jatorritik heritik kaupo egindakoa

- Jatorritik heritik produktzioa gelituz munduko BPGaren 7.25eko ETN-ek ekarzen dutena

* IGB → Industria Gune Bereziak

↳ mugasariak, lurrak, zergak, lau eskua, ... PSUA.

↳ IGB etan ETN-en filladak eta azpikontratatutak ezarri

• txina, adibidez

* AIZ → Atzerriko Inbertsio Zuzenak

Herri batean egiten diren erakunde batek beste herri batean ditor auzen enpre baten parte-hartze iragarri bateko egindako nazional inbertsioa

↳ Geliena (parretik ~~1980~~) baina horren garantzia gutxitu
1980tik aurrera → Hegoaldeko eta Ekialdeko inbertsio agertu

↳ ~~Bilakaera~~ este egitea:

- 1980tik aurrera AIZ hazi → Baina atzeraldiak naher
→ errentagarritasuna jaisten, AIZ ↓

↳ AIZ gelien bati hegoaldeko herrialdeetan (1.257Mn) Latinoameriket ere garantzia

* TRANSNACIONALIZAZIOA - INOIZEA

↳ Enpresen kaupo-presentia neurteko

IB ratio

- Aktiboen %a atzerrian
- Atzerrian egindako salmenten %a
- Atzerriko enpleguaren %a

INBERTSIOEN KOKALEKUA ERABAKITZEKO ARRAZOIAK

Ekonomia politiko baldintzak

• Eratzetasunak eta zerbitzuak

• Alzaren helburuak

- [redacted] politiko, ekonomiko eta soziale
- [redacted] AIZ eragin baldintza:
 - sarrerako arauak (zailtasun eta erlaxazioak)
 - inbertsioen gaineko nazioarteko akordioak merkaturen jantzi onaren ondorio
- [redacted] (letra vs. oligopolia)
- [redacted]
- [redacted]

- Inbertsio erakartzeak pizgarriak (laguntza)
- Abantaila soziale eta gizartearen funtzioa mendu ez aiposari letutetarako
- Garraio eta komunikaziorako sareak
- Inbertsio endrengar zerbitzuak

- Baliabideak eskuratuak
- Nekazaritza eskuratuak
- Produktzio prozesuak hobetuak
- Bertoko baliabide eta gaitasunak eskuratuak nazioarteko baliabideekin

ETN-EN HEDAPENA ETA PRODUKZIOAREN INTERNAZIONALIZAZIOA

→ II. Mundu Gerra ostean ETN-en kokapen globala indarrean → atzerriar enjundako inbertsioaren nazioarteko ekonomia gaurdik

- ↳ ETNek, AIZ bultzatzen duite filialak zabalteko beste herrialdeetara
 - 1. Lurrak, eraikinak eta makineria erosita laudagi berri bat zabal (gero eta gero alokatuta)
 - 2. Beste enpresa edo laudagi bat eskuratu (fusioak eta eskuratuak)

→ Dinamika hedatzailea bizkortuz (geu egungo globalizazioaren erantzukizuna)

→ ETNak hedatu eta handitu diren heinean, produkzioa eta transizioa

- ↳ Inbertsioa jasotzen duten herrialdeentzat beharrezko onuragarriago da, bere egitura produktiboa zabaltearen ondorioz, enplegu berria sortu bidez kasuak, adaketa nagusia negoziatzea + titularitatearen da, kasurik onenen enplegu mantentzerik eta txarrean nazioarteko murriztu

→ ETN-en behar hedapenak AEBetako enpresek (lehen sektorean, petroliogintza inbertsioen zuten atzerriar → Europa.

70ko urteetako erdian Europak eta Japoniak produktibitate maila altuak eta onduerak, atzerriar inbertsioen kasu.

→ AIZen fluxuek ETNen jatorria eta filialen kokapena erakusten dute

- Atzerriko inbertsioak, bi mota bereizi behar dira:
 1. AIZ → enpresa baten zati bat (20%) eskuratu bere kudeaketa parte hartze
 2. Zorroko inbertsioak → akzioen erosketa kapitalaren %10etik behera

↳ Lehenengo erakartzeak eta AIZ erakartzeak

balio kale globalean autolabetea alalmene da:

- Barne jarduerak (enpresa barruan) ete hau atzerrian bada \Rightarrow Alzaren bitartez
- Kanpo jarduerak \rightarrow modu ezberderek prozesuko faseak kontrolatzen
- \rightarrow Estimatu da 18 eta 21 milioi pertsonak lau ETNetan (zeharkako kontrolatutako enpresetan) akzio bidetako kontrolak gabe ete narelatik inguru Hegoaldean ete ekialdean.
- \rightarrow fakturozic ete enpleguari dagokionez "kanporatzeak" ("externalización") modu nagusiak = kontratupeko produktzioa, zerbituen azpi-kontratazioa, frankiziaz.
- \rightarrow Lan faktoreen intentsiboak diren produktuetan kontratupeko produktioa munduko merkataritzaen erditik gorakoa

*ETN-EN ESPAZIO ESTRATEGIAK

\rightarrow Enpresek atzerrian kokatzeko erabakia hartzen dutenean, enpresa estrategiaen arabera egin: Hiru eredu

① ESTRATEGIA ESPORTAZAILERA: Herrialde batean garatzen da produktioa, ondoren atzerrian saltzen da. Hasieran enpresa Japoniarrak, ete eskala ekonomiko edo teknologiko maila handikoak (aeronautila, FSOCGINTA, ...)

② ESTRATEGIA MULTIDIREKTIKORRA: II. MGren ostean filialak merkatu hauek herrialde protekzionistetan kokatu. Enpresa berean ekotziperara fase guztiek burutu, barne merkatuare hiderdute.

③ ESTRATEGIA GLOBALA: Ekotziperaren segmentazioa ete espezializazioa (sarearen garrautxo) presentia ondo administratze ete kudeatze

- Horizontala: zenbait ondasunetan espezializatua, bertan ak munduan
- Bertikala: Ekotziperaren fase batean eto geluagoten espezializatua (inpartak, piezaki, ... eto kontsumitzaile (eei hurbiltzeko) produktioa prozesur zaitu)

*ETNEN AIZ EGITEKO MODURAK

- AIZ berria
- Filial berriak erakiri
 - Planta ete ekipo herrian inbertitu
 - Fondat eman filialak uandituz
 - Filialen irabazirik inbertitzen dit uandituz
 - Atzerriko enprek asiaratu eto erakiri

- Matrizak atzerriko enprek fuzionatu

\hookrightarrow Ez kapitala stoka uanditen \rightarrow Titularitate aldaketak

\hookrightarrow Ez da produktio alalmene aldaketak \rightarrow Aktiboan jabetza aldatu

\rightarrow AIZren stoka (parrandean kontratu

Definizioa: Pertsonen mugimendu guztiak hartzen al dira migrazio?
 Mugimenduen arloak berriratu?
 Migrazioa behartua eta aukeratua dardel?
 Gaitza eta kultura migrazioan oraindik diferentiatu?

5. GAIA → NAZIOARTETKO MIGRAZIOAK

* Nazioarteko pertsonen mugimenduen eragariak eta bilakaera

Ikuspen historikotik salbuespen moduan hartzen da.
 (normaltasunik eza, zerbitzu ezak, gutxiengo baten orain, patologia soziala, ...)
 Esaten da pertsona sedentarioak gurela, bakoitza bere

kulturarekin, oharrekin, ... ondorioz bakoitza bere den

eremuan genditu beharke. Hitzak Migrazioak arazo

batzuegatik eraten dira.

⊕ // MIGRAZIO FLUXUEN SAILKAPENA
 Behartua ↔ Borondatekoa

Errefuxaturu ↔ Migrazaile → Askeatasun ezak

emergentia
 egoerak
 biktima
 →
 gaitza
 eta eruki
 erremedia

- Biktima
- Beste erremedia ez
- Gaitzak, desastre naturalak
- Gaur egun (siriatik europara)

Jarrera aldatzeko eta ezateagatik
 ailegatutea herrialdeetan

Bereziki lau ez da oso garbia, migrazio gelienak

beharrekin eraten dira (arrazo politikoa → faltsuki
 arazo ekonomikoak) → Euren herrialdeetara ino, biziteari
 kaltetan ez dagoen baldintza laudialak dituzteko
 alde eskubideen biktima izan

* Inbertsi eta merkatuaren dinamika, liberalizazioa
 dinamikoa argia, baina eta lan merkatuan?

lan baldintza
 merkatuan
 eskubideen
 murrizketak

Lan merkatuan, orokorrean, herrialdeen barruan joera
 nagusi, merkatuaren liberalizazioa da. Nagusi den "prekarietasuna" = desagoketasuna = mugatasun

ikuspegi ikuspegi konbentzionala, lan merkatuaren
 flexibilitazioa (mugatasuna), langaberiarekin auzitu, ...

Justo) → eroten ari diren de finkamendu bat, Ingoterran
 bidez ere, "kontrato horaz zero": enpresarekin kontra
 enpresak hartzen ditu, adibidez kamioiak deskargatu
 baino berduz minuzatzen iritsi gabe eta ondorioz

Azken lan erreforma (2012) preferentziari aurre- orakorra

Nazioartean; migrazioetiko kontrol eta mugiriketen garakako nabarmena (kualifikaziorik gabeko eskualde)

* PENTAFERA NEOLIBERALAREN INKOHERENTZIA (korronte nagusia)

Ondasun eta zerbituen zein produktio faktoreen mugimendurako trabek eta eragozpenek merkatu hauen ezizientziaren eta ekonomia hauen funtzionamendua aproposaren kontu jakitu

* AEB: etorkinak eta etorkinen portzentajea biztanteri osorik

"Migrazioen globalizazio" arloa → 60 miloi pertsona europatik Ameriketara non gaur egun erlatiboki parekatu gabe dauden

* ATZERRITARRAK EAE-N

→ MIGRAZIOEN ETA GARAPEN ARTEKO ERLAZIOA

¿GARAPENAK MIGRAZIOA GUTXITZEN DU? ¿GARAPENAK MIGRAZIOA HANDITZEN DU?

• Azpi-garapena eta pobertza (migratzaile eragile) → lehenetsia gauditu + bigarrenak gutxi • Garapenerako laguntak eta ATZ-eragozpenak eragozpenak → migrazioetiko beharra	• Nekazaritza-gizarte tradizionalak eta naturak huts: emigratzaile behar eta beste • Garapenerako hurbiltzeak, errenta-eragozpenak, errenta-eragozpenak, eta migratzaile-sustua • Nazioarteko hurbiltzeak: ekonomia-eragozpenak (merkatuak, inbertsioak, teknologia berriak...) • Garapenerako errenta-eragozpenak eta inbertsioak, baina transferentzia kontuak hurbiltzeak • Garapen eta migratzaile erlazioa konplexu eragile bakarrean erortzen eta nabaritzen

¿MIGRAZIOAK GARAPENA GUTXITZEN DU? ¿MIGRAZIOAK GARAPENA HANDITZEN DU?

• Etorkinak baina gizarte eta komunitateko kualifikatuenak • Baliabide baliagarrien trans. hurbiltze gaitasunak • Giza kapitalean inbertitutzea zein erretur. • Hurbiltze horretatik lan eta soldadak lortzeko: eta kinak bultzatutako lanetan	• Etorkinak diru-sarrerak ↑ (beharrak asetzeko) → • Lan-errenta handia eta kualifikazio: errenta • Diru bidalketak: familien kontsumo eta inbertsio • Paga-errenta balantza osatzen lagundu. • BPG eta esportazioen proportzioa handi bat osatzen dute diru bidalketak.

BAINA!

- Populazio migratzaileak zerga gertatzen diren jasotzen dituzten zerbitzuak baina.
- Paper gabekoak: zeharkako zergak ordaindu; baina zerbitzuak jasotzeko eskubidea izan.

BAINA...

- Kontsumo inbertsioa baina gertatzen, eta kontsumo gertatzen inbertsioa bide.
- Herri biltzaile diru biltzailek merkatuak handi egiten baina maila gutxi, etab.
- Diru bidalketak kritiko: osatzen bide ez-errenta baina jende osatzen bizi-iraupenerako errenta

3 oinarritako eragorri

- Produktzio-sare transnaziionala
- Produktzio-faktoreen banaketa
- Beren malgutasun geografiko potentziala

ANTOLAKUNTZA

ETNak jatorritako herrialdean kokatu ohi dira eta enpresaren zuzendaritza eta kudeaketa zentralizatuaren arduragunea da. Aldi inbertsioak jasotzen dituzten enpresak adierazteko filialak erabili dituzte. (Hauetako enpresa nagusiaren menpe)

Enpresa-sareak:

- 1 Azpikontatarioak: Produktzio-prozesuaren zati batzuk beste enpresa batzuei kontratatzen dizkietenean.
- 2 Franchisak: Beste enpresa bati lagatzen dios markaren erabilera eta bere negozioaren oinarritako egiteko moduak eta eragutak
- 3 Join Venture: Enpresa bat beste enpresa batzuekin elkartzen diren inbertsio-proiektu bateratu bat gauzatzeko.

ETNA BARNERATZEKO

- Enpresa berri bat sortzea
- Indarrean dagoen enpresa bat osorik eskuratzeko edo bertan kontrola ziurtatzea diezaiokkeen gutxienezko parte-hartzea erostea
- Ezarritako enpresarekin merkaturitza-akordioa edo bestelako akordioak

Urte askotan zehar merkantilismoari bate zioten inflazioaren
erresisten, depresioaren eta langabeziaren errua, eta
sindikatuak ^{gehienek.} gobernuek merkaturako indarrak gendiarazteko
erabakiak hartu zituen.

Baino 80.ko hamarkadan merkaturak liberalizatu eta
industrialek estatutak pribatizatu erabaki zen. XX.
mendeko bukaeran ^{irawete} ~~liberalizatu~~ kapitalistek ~~merkaturak~~ gertatu
zuten non munduko leku gehienetan sistema posible bak
rean zen. Gobernu askok dirigismoari utzi egin zioten
eta ~~estatutak~~ merkatu ekonomia bat hasi zuten.

Orokorrean Hayek eta Keynesek herrialde occidentalak
modelu ekonomikoa definitu nahi zuten non herrialde horien
garapena gidatu beharke uste

Margaret Thatcher eta Ronald Reagan ekonomia neoliberala
- 1980
- Azuloan azken egunetan
- 7an
- 11an

LA DITADURA POR LA ECONOMIA

* 11-5

* Economía argentina → ¿positiva o negativa?

↓
Nacimiento de la economía global

* Freno de mercado

Años 80 →

↳ Revolución mundial (capitalista) único sistema po.

* Economía del mercado (empezo)

* Agencia de la reforma

→ Lenin → industrializo ~~SSSR~~

↳ conseguir un URSS fuerte y auténtica

↳ Capaz de destruir el mundo.

↳ amenaza militar (Gran potencia milita)

↳ Gran potencia económica

→ Telón de Acero

↳ Bloque comunista aislado del resto del mundo

↳ Agente secreto en URSS (Inglés), le pillaron (Matucher ^{carret})

↳ Olvidaban la economía, sólo se centraban en lo militar

↳

↳ IXINA de URSSardino aplikatu zuten

↳ Latinoamerike →

↳ CHILE → abre el país a los mercados, abriendo lo económico y liberalización
↳ crecimiento más rápido

↳ Moscú → en tre dicho el sistema soviético